

Erilaisia oppimisen arviointimenetelmiä

- Kuvaukset, vahvuudet ja haasteet

Olli Hyppönen
olli.hypponen@tkk.fi
Opetuksen ja opiskelun tuki – TKK
5.10.2004

OPPIMISEN ARVIOINTI

1	JOHDANTO	3
1.1	OPITUN MITTAAMINEN	3
1.2	RISKEJÄ	4
1.3	ARVIOINTIKRITEERIEEN MÄÄRITTELEMINEN	4
1.4	ARVIOINNIN SIOJOTTAMINEN OPETUKSEEN	5
1.5	ARVIOINNIN FUNKTIOT	5
2	ARVIOINTIMENETELMIÄ	5
2.1	PALAUTETUOKIOT	6
2.2	KIRJALLISET TYÖT	6
2.3	PORTFOLIO - KEHITTÄMISKANSIO	6
2.4	PROJEKTITYÖ	6
2.5	OPPIMISPÄIVÄKIRJA	7
2.6	LUENTOPÄIVÄKIRJA	7
2.7	VERTAISARVIOINTI	7
2.8	ITSEARVIOINTI	8
2.9	OPISKELIJA OPETTAA	8
2.10	HARJOITUSTYÖ	8
2.11	MIND MAP ELI MIELLEKARTTA	8
2.12	DEMOTILAISUUS	9
2.13	VUOROVAIKUTTEISET TILAISUUDET	9
2.14	TENTIT	9
	<i>Kehitettävä tentti</i>	<i>10</i>
	<i>Suullinen tentti</i>	<i>10</i>
	<i>Esitentti</i>	<i>10</i>
	<i>Kotitentti</i>	<i>11</i>
	<i>Perinteinen tentti</i>	<i>11</i>
	<i>Kirjdialogitentti</i>	<i>11</i>
	<i>Portfoliotentti</i>	<i>11</i>
	<i>Oppimispäiväkirjatentti</i>	<i>12</i>
	<i>Verkkotentti</i>	<i>12</i>
	<i>Aineistotentti</i>	<i>12</i>
	<i>Pikaraportit</i>	<i>12</i>
	<i>Posteritentti</i>	<i>12</i>
	<i>Ideakortit</i>	<i>13</i>
	<i>Tulevaisuusverstaas</i>	<i>13</i>
	<i>Tutkimusprojektit</i>	<i>13</i>
	<i>Draamatentti</i>	<i>13</i>
	<i>PBL-tentti</i>	<i>13</i>
	<i>Luentodialogitentti</i>	<i>14</i>
	<i>Monivalintatentit</i>	<i>14</i>
3	LÄHTEET	15

1 Johdanto

Tässä dokumentissa on lyhyesti kuvattu erilaisia arviointimenetelmiä. Arviointimenetelmät eivät ole vain arvioinnin välineitä vaan myös oppimisen välineitä. Arvioinnin ei pitäisi olla erillinen vaihe muusta opetuksesta vaan liittyä kiinteästi opetukselle asetettuihin tavoitteisiin ja opiskelijoiden toimintaan opetustilanteiden edetessä. Arvioinnilla käsitetään helposti olevan vain arvosteleva funktio. Kaikesta arvioidusta ei kuitenkaan tarvitse tai aina edes kannata antaa arvosanaa. Toisaalta kannattaa miettiä mistä arvostus muodostuu, koska se voimakkaasti ohjaa opiskelijoiden suuntautumista kurssilla. Tässä dokumentissa erotetaan arviointi ja arvostelu toisistaan. Arvioinnin pohjalta voidaan arvostella. Arvioinnin suunnittelun ei pitäisi lähteä siitä mitä halutaan/voidaan arvostella vaan siitä mitä tietoja ja taitoja halutaan kehittää. Arviointi voidaan arvostelun lisäksi käyttää kehittämiseen ja motivointiin.

Arviointimenetelmiä voi ja kannattaa yhdistellä ja varioida oman tarpeen mukaan. Arviointimenetelmissä on tärkeää niiden yhteyttä oppimistavoitteisiin ja kurssilla tapahtuvaan toimintaan. Onnistunut arviointi liittyy kiinteästi oppimistavoitteisiin. Kurssilla tapahtuvan toiminnan pitäisi olla harjoittelua, joissa arviointi voi toimia kehittävänä välineenä. Arvostelun pitäisi liittyä kurssille tehtyihin asioihin, niin että arvioinnissa tehdään sen kaltaisia asioita, mitä on jo kurssilla harjoiteltu. Arvostelun kautta voi vaikuttaa merkittävästi siihen mitä opiskelijat kurssilla tekevät joten sen kehittäminen kantaa nopeasti hedelmää. Hyvä arviointi kannustaa syväoppimiseen. Huono arviointi ohjaa opiskelijat tekemään oppimisen ja osaamisen kannalta merkityksettömiä asioita.

1.1 Opiteun mittaaminen

Arvostelun tekemiseksi opettaja joutuu suunnittelemaan jonkun mittarin. Mittarin suunnittelussa on hyvä huomioida kaksi mittarin laatua kuvaavaa tekijää: mittarin reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa mittarin kykyä mitata haluttua suuretta. Jos halutaan esim. mitata pituutta voidaan sitä mitata a) lyijykynällä, b) sormilla c) mittanauhalla d) laser-etäisyysmittarilla. Näistä c:llä ja d:llä on korkea reliabiliteetti eli mittari itsessään ei aiheuta suurta virhettä tulokseen. Kun mitataan ei-fysikaalisia suureita kuten osaamista joudutaan tekemiseen myös validiteetin kanssa. Validiteetti koskee sitä miten hyvin suunnittelemasi mittari mittaa haluamaasi asiaa. Jos esimerkiksi haluaisit mitata älykkyyttä voit mitata sitä a) perinteisellä älykkyydestillä b) mittanauhalla. Mittanauhalla saa hyvin reliabelin tuloksen ihmisen päänympäryksestä. Kuitenkin on kyseenalaista miten luotettava mittari päänympäryys on älykkyyttä mitatessa. Perinteisellä älykkyydestillä taas on pienempi reliabiliteetti kun mittanauhalla, mutta se saattaa paremmin mitata sitä mitä älykkyytenä pitää (parempi validiteetti).

Perinteistä tenttiä on usein puolustettu sillä, että se antaa objektiivisen kuvan eri henkilöiden osaamisesta. Ongelma kuitenkin on, että vaikka perinteisen tentin reliabiliteetti on suhteellisen korkea saattaa validiteetissa olla ongelmia. Tämä on todennettu tutkimuksissa, joissa perinteisen tentin on huomattu kannustavan opiskelijoita pintaoppimiseen (ulkoa opetteluun). Tällöin perinteinen tentti mittaa suhteellisen luotettavasti ulkoaoppimisen kykyä. Mittaria luodessa voi olla vaikeaa löytää täydellinen mittari (hyvä reliabiliteetti ja hyvä validiteetti). Osaamisen mittaaminen on haastava, koska osaaminen on vaikea tarkkarajaisesti. Jos haluamme hyvän validiteetin joudumme luomaan mittareita, joiden mittaustuloksia eri opiskelijoilla voi olla vaikea verrata keskenään. Perinteiselle tentille vaihtoehtoa etsivät opettajat usein törmäävät juuri tähän haasteeseen, ja voi olla vaikeaa päästä yli ajatuksesta, että tärkeintä arvioinnissa on juuri objektiivinen arvostelu. Tällöin kuitenkin unohdetaan, että täysin objektiivisesti voidaan arvostella vain kovan reliabiliteetin omaavilla mittareilla, jolloin taas validiteetti voi jäädä alhaiseksi. Tämä johtuu siitä, että oppiminen on luonteeltaan myös laadullista kehittämistä ja sen kvantifiointi voi olla vaikeaa.

Jos haluaa testata oman mittarinsa validiteetin voi sen toteuttaa esim. käyttämällä mittaria oman tai kollegan osaamisen mittaamiseen. Jos alalla toimiva asiantuntija ei saa mittarilla hyviä tuloksia voi sen validiteetin kyseenalaistaa. Samoin testin voi tehdä täysin alaa tuntemattomalle, jolloin voi testata mittaako mittari mitään erikoisosaamista.

Hyvän mittarin laatiminen vaatii, että opettajalle itselleen on hyvin selvää mitä osaaminen merkitsee ja miten se ilmenee.

1.2 Riskejä

Arvioinnin ja arvostelun suunnittelussa on joitakin riskejä, mitä kannattaa huomioida:

- On riski valita jokin opiskelijalle työläs toimintamuoto ja jättää tehty työ huomioimatta arvostelussa. Jos haluaa teettää mielestään järkeviä tehtäviä opiskelijoilla kannattaa niihin käytetystä panoksesta palkita oikeasti tai jättää arviointikäytäntö pois ellei sillä ole muuten vahvaa perustetta.
- Perinteinen tentti on aina riski. Vaikka se onkin normi yliopistoissa niin se ei kannusta opiskelijoita syväoppimiseen vaan pintaopiskeluun. Jos et halua muuttaa perinteistä tenttiä on sinun hyvin vaikea opetusta kehittämällä muuttaa opiskelijoiden toimintaa kurssilla. Tällöin hyväkin kehitystyö kurssilla jää torsoksi kun tentti määrää opiskelijoiden toiminnan luonteen.
- Itselle uudet arviointimenetelmät ovat riski. Ensimmäisellä kerralla voi olla vaikea ymmärtää uuden menetelmän luonnetta ja toteuttaa sitä onnistuneesti. Onnistuminen vaatii yrittämistä ja kokeiluista oppimista.
- Oppimisen mittaaminen on haastavaa. Määrälliset ja selkeät mittarit auttavat opiskelijoiden vertailussa ja arvostelussa, mutta ne eivät välttämättä mittaa oppimista vaan jotakin muuta. Laadulliset ja yksilölliset mittarit voivat mitata paremmin oppimista, mutta niiden kautta arvostelu ja yksilöiden vertaaminen on hankalampaa.
- On riski jättää arvostelukriteerit omaksi tiedokseen. Tällöin hukkaa mahdollisuuden ohjata opiskelijoiden toimintaa haluttuun suuntaan.

1.3 Arviointikriteerien määrittely

Arvioinnin suunnittelua voi lähestyä kolmen toisiinsa läheisesti liittyvän suunnittelutehtävän avulla:

1. Oppimistavoitteiden määrittely
2. Opetusmenetelmien suunnittelu: Opiskelijan toiminta + opetus
3. Arvioinnin suunnittelu

Näiden kolmen vaiheen pitäisi kiinteästi liittyä toisiinsa. Tämä vaatii opettajalta ensin tarkkaa kurssin tavoitteiden määrittelyä. Tässä vaiheessa opettaja määrittelee mitä opiskelija osaa tämän kurssin jälkeen. Tässä apuna voi käyttää Bloomin taksonomiaa tiedollisten tavoitteiden jaossa. Tämän jälkeen opettaja määrittelee kurssin rakenteen ja toiminnan kurssilla. Tämä lähtee siitä ajatuksesta, että opiskelija oppii mitä hän tekee ja ajattelee. Eli opettaja suunnittelee kurssille sellaista toimintaa, että opiskelijaa lähestyy sen kautta asetettuja tavoitteita. Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan ponnistuksia tavoitteiden saavuttamiseksi. Arvostelun tehtävä voi olla testata saavutettiin asetettuja tavoitteita. Tällöin arvostelun pitää liittyä kiinteästi oppimistavoitteisiin ja kurssilla tapahtuneisiin asioihin. Opettaja voi rakentaa itselleen taulukon johon määrittelee yksityiskohtaisesti miten mitäkin tavoitetta lähestytään ja miten sitä arvioidaan, esimerkiksi:

Oppimistavoite	Menetelmä + toiminta	Arviointi
Opiskelija osaa käyttää lähdeviittauksia tieteellisessä tekstissä.	Käydään läpi lähdeviitteiden tekemistä + kirjoitetaan omaa tekstiä.	Opiskelija tuottaa harjoitustyössä lähdeviitteitä ja vertaisryhmät tarkistavat viitteet, epäselvissä tapauksissa opettaja puuttuu asiaan.
Opiskelija osaa hakea alansa tietoa.	Opiskelijaa hakee oman alansa tietoa eri paikoista (kirjastot, erilaiset tietokannat)	Opiskelija palauttaa tuotoksen, jossa on tulokset hänen löytämistään lähteistä ja käytetty hakukriteeri.
...

Tämä matriisi ohjaa opettajan toimintaa ja sen voi jakaa myös opiskelijoille, jolloin he näkevät mitä kurssilla odotetaan. Jos taulukon haluaa jakaa opiskelijoille kannattaa siihen liittää myös ajankäyttöarvio ja jonkinlainen määritelmä siitä mitä eri tasoiset arvosanat tarkoittavat kussakin oppimistavoitteessa.

1.4 Arvioinnin sijoittaminen opetukseen

Erilaisia arviointimenetelmiä voi varioida monilla eri tavoilla. Yksi muuttuja on arvioinnin ajallinen sijoittuminen kurssille. Arviointi voi olla:

- **Diagnostista arviointia** - Ennen opiskelua (tietotason kartoitus)
- **Diagnostista arviointia** - Ennen opetusta (esitentti johon valmistaudutaan itsenäisesti)
- **Formatiivista arviointia** - Opiskelun aikana (arviointiin palataan kurssilla tai sitä hyödynnetään oppimisessa)
- **Summatiivista arviointia** - Opiskelun jälkeen (loppuentti)

1.5 Arvioinnin funktiot

Arvioinnilla voi olla paljon tehtäviä. Arviointimenetelmän valinta vaikuttaa ratkaisevasti siihen mitä seuraavista tehtävistä edistää:

- **Kehitys** – Arvioinnin kautta pyritään kehittämään opiskelijoiden taitoja, korjaamaan käsityksiä ja haastamaan osaamisen syventämiseen
- **Kontrolli** – Kontrolloidaan sitä, että opiskelija oppii määritellyt asiat. Käytetään usein määrällisiä kriteerejä (esimerkiksi pisterajat).
- **Motivointi** – Arviointi voi ylläpitää, luoda tai tuhota opiskelijan halukkuutta työskennellä.
- **Valikointi** – Arvioinnin kautta voidaan valikoida opiskelijoita kurssille.
- **Ohjaus** – Arviointi ohjaa opiskelijoiden toimintaa johonkin suuntaan. Valitut arvioinnin kohteet vaikuttavat opiskelijan opiskelutottumuksiin ja valintoihin. Vaikka ohjaavaa vaikutusta ei olisi suunnitellut on se silti olemassa.
- **Toteaminen** – Todetaan missä mennään ja tehdään siitä johtopäätöksiä.

Opettaja vaikuttaa arviointimenetelmien valinnalla ja omalla asenteellaan siihen mitä funktioita hän arvioinnissa toteuttaa. Jos omia arvioinnin funktioita ei ole erikseen miettinyt toteuttaa helpoimmin vallitsevan normin mukaisia.

2 Arviointimenetelmiä

Tässä kuvatut arviointimenetelmät ovat osittain päällekkäisiä ja niitä voi useimmiten yhdistellä ja varioida tarpeensa mukaan. Vasta kokeilemalla ja arvioimalla tiettyä menetelmää ymmärtää sen rajat ja mahdollisuudet.

2.1 Palautetuokiot

Kuvaus: Yhteisiä tapaamisia opettajien ja opiskelijoiden välillä, jossa käydään läpi palautetta tehdyistä töistä ja keskustellaan aihepiireistä.

Arviointi: Arviointi on kehittävää arviointia eli tavoitteena on antaa palautetta töistä ja kannustaa opiskelijoita kehittymään. Jos tuokioista haluaa arvostelutilaisuuksia ks. suullinen tentti.

Vahvuudet: Mahdollisuus luoda kehittävä ja luottamuksellinen keskusteluilmapiiri. Opettaja voi lähteä liikkeelle opiskelijoiden nostamista kysymyksistä ja ongelmista ja tukea tiedollisesti sopivalla tasolla opiskelijoiden kehittymistä.

Haasteet: Henkilökohtainen ote vaatii opettajalta aikaa. Keskustelu voi olla haastavaa suuressa ryhmässä.

2.2 Kirjalliset työt

Kuvaus: Kirjallisissa töissä opiskelija työstää jonkin kirjallisen tuotoksen (raportti, essee, yhteenveto, referaatti jne.). Kirjoittamista voi ohjata liittämällä siihen ohjausta, vertaisohjausta tai ohjeita. Kirjallisissa töissä yksilöt voivat edetä omaan tahtiinsa.

Arviointi: Kirjallisia töitä voi arvioida monella tapaa: kirjallinen palaute, suullinen palaute, seminaarityöskentely, vertaispalaute tai kirjallisesta työstä pidettävä esitys. Arviointia varten voi laatia kriteerejä hyvästä työstä. Kriteerit voi tiedottaa myös opiskelijoille jos haluaa niiden ohjaavan työn tekemistä.

Vahvuudet: Kirjallisia töitä voi tehdä omalla ajallaan. Opiskelijalle jää mahdollisuus hankkia lisätietoja aiheesta sitä mukaa kuin kirjoitustyö etenee. Opiskelija pääsee liittämään osaamiaan asioita johonkin kirjoitustehtävään jolloin hän joutuu prosessoimaan kirjoittamiaan asioita. Kirjallisissa töissä on mahdollisuus saada kuuluviin opiskelijan oma ääni ja käsityksiä asioista.

Haasteet: Kirjoittaminen voi vaatia onnistuakseen tukea ohjaajalta ja muilta opiskelijoilta. Arviointikriteerien pois jättäminen ja/tai niiden salaaminen opiskelijoilta ei ohjaa opiskelijan toimintaa kirjoittaessa. Kirjallisissa töissä ei välttämättä ole opiskelijan omia näkemyksiä jos tehdään esimerkiksi referaatteja. Arvioinnissa pitäisi pystyä löytämään tapa arvioida yksilön itse tuottamaa tietoa ja kykyä jalostaa tietoa eteenpäin. Arviointikriteerit ja tehtävänannot kannattaa suunnitella huolellisesti.

2.3 Portfolio - kehittämiskansio

Kuvaus: Portfolioon opiskelija kerää opiskelussaan tekemiään ja pohtimiaan asioita. Portfolioon voi kuulua konkreettisia tuotteita, kirjoitusta tai visuaalisia esityksiä. Portfolion rakenne voi olla tarkkaan määritelty tai aivan vapaasti opiskelijan valittavissa. Portfoliossa voidaan erottaa työportfolio(kaikki tuotokset) ja näyteportfolio (kooste tuotoksista).

Arviointi: Arviointi voi tapahtua näyteportfolion pohjalta ja siihen voi liittyä opiskelijan suullinen tai kirjallinen esitys ja arvio omasta portfolioista. Arviointi voidaan toteuttaa palautetuokiossa tai yhteisessä seminaarissa. Jos portfolioa halutaan arvostella pitää sille luoda kriteerejä, jotka on tiedotettava opiskelijoille ennen työn alkua.

Vahvuudet: Portfolioa voi työstää omalla ajalla. Siihen voi liittää oman kiinnostuksen mukaan asioita. Portfolio voi olla motivoiva väline itsenäisestä työskentelystä pitävälle. Portfolioon voi saada näkyville yksilön kehityksen kurssin aikana.

Haasteet: Portfoliotyöskentelyyn pitää ohjeistaa ja sitä pitää tukea työskentelyn edetessä. Väline voi ahdistaa osaa opiskelijoista, jos he eivät itsenäisesti ala jäsentää sitä vaan odottavat, että joku kertoo mitä pitäisi tehdä. Siksi portfolion aloittamiseen ja ohjeistamiseen pitää kiinnittää huomiota. Jos portfolion on jo tuttu väline on riski epäonnistumiseen pienempi. Portfolioden kautta on haastavaa saada opiskelijat kritisemaan ja kehittämään omaa toimintaansa eikä vain kuvaamaan sitä. Arviointimenetelmä itsessään ei välttämättä synnytä järkevää oppimistoimintaa.

2.4 Projektityö

Kuvaus: Opiskelijat tekevät yksin tai ryhmässä jonkin projektityön. Työ voi olla todellinen ja mallintaa työelämässä tehtäviä hankkeita.

Arviointi: Projektityössä voi arvioida lopputuotoksen lisäksi monia tekijöitä: työnjako, työnjohtoa, työskentelytapoja, aikataulutusta, budjetoimintaa, raportointia jne.

Vahvuudet: Projektityön kautta voi kehittää opiskelijoiden projektityötaitojen sisällöllisten osaamistavoitteiden lisäksi. Projektityö vaatii useimmiten omaehtoista tiedon hankintaa ja jäsentämistä. Projektityö voi motivoida opiskelijoita ja se antaa mahdollisuuden toimia oman osaamisen ääri rajoilla.

Haasteet: Riippuu projektin koosta. Lyhytaikaisessa ryhmätyössä on haastavaa saada ryhmä toimimaan aidosti yhdessä. Pidemmässä projektissa aikataulutuksesta ja ryhmien jumiutumuksesta voi tulla haasteita. Hyvä projektityö vaatii hyvää projektinvetäjää. Opettaja voi tukea projektinvetoa roolittamalla projektinvetäjiä tai ohjaamalla ja seuraamalla projekteja. Kaikki projektit eivät tule onnistumaan, mutta myös epäonnistumisia voi pitää oppimiskokemuksina.

2.5 Oppimispäiväkirja

Kuvaus: Oppimispäiväkirja on opiskelijan kirjoittama dokumentti. Siihen voi sisällyttää halutusti oppimisaan asioita, heränneitä kysymyksiä, suunnitelmia, ongelmakohtia ja muuta omaa pohdintaa. Oppimispäiväkirjan ei ole tarkoitus olla referaatti läpi käydyistä asioista vaan sen tulisi sisältää opiskelijan omaa pohdintaa, reflektointia ja kysymyksiä. Oppimispäiväkirjan kirjoittaminen on jo itsessään hyödyllistä.

Arviointi: Oppimispäiväkirjan arviointia helpottaa jos opettaja on ohjeistanut sen hyvin ja tietää mitä hyvään päiväkirjaan kuuluu. Jos oppimispäiväkirjaa haluaa arvostella pitää opiskelijoille tehdä selväksi mitkä arvostelukriteerit ovat. Arvioinnissa on hyvä huomioda, että oppimispäiväkirja on oppimisprosessin kuvauksen väline ja sitä tulisi kirjoittaa kurssin edetessä eikä vain sen lopussa. Arvioinnissa kannattaa kiinnittää huomiota opiskelijoiden kykyyn tuoda esille uusia kysymyksiä ja etsiä vastauksia itselleen epäselviksi jääneisiin asioihin. Oppimispäiväkirjasta voi antaa palautetta opiskelijoille ja sen pohjalta voi suunnata omaa opetustaan opiskelijoille epäselviksi jääneisiin tai hankaliin asioihin.

Vahvuudet: Oppimispäiväkirjan tekeminen vaatii energiaa, eli sen kautta voi oppia jotakin. Kirjoittaminen voi selvittää omia ajatuksia asioista. Opettaja näkee oppimispäiväkirjoista mitkä asiat ovat vaikeita ja haastavia opiskelijoille. Oppimispäiväkirjat tuovat opiskelijan ajatusmaailman lähemmäksi opettajaa.

Haasteet: Kaikki opiskelijat eivät ole tottuneet kirjoittamaan omia ajatuksiaan. Osa opettajista tarjoaakin oppimispäiväkirjaa yhtenä vaihtoehtoisena muotona esimerkiksi tentille. Oppimispäiväkirjan tekeminen on taito, jota ei välttämättä osaa vielä ensimmäisellä kerralla. Jos menetelmä on uusi opiskelijoille, vaatii se perehdyttämistä. Koska oppimispäiväkirjojen teko vaatii opiskelijan panosta kannattaa sen tekemisestä palkita esimerkiksi arvostelussa. Jos opettaja ei pidä välinettä arvostelun arvoisena välittyy tämä helposti myös opiskelijoille, jolloin kirjoittamiseen ei panosteta.

2.6 Luentopäiväkirja

Kuvaus: Luentopäiväkirja muistuttaa hyvin läheisesti oppimispäiväkirjaa. Erona on että se tehdään luennoista. Jokaisen luennon aikana tai jälkeen kirjoitetaan päiväkirjaa eteenpäin.

Arviointi: Ks. oppimispäiväkirja.

Vahvuudet: Ks. oppimispäiväkirja.

Haasteet: Ks. oppimispäiväkirja.

2.7 Vertaisarviointi

Kuvaus: Vertaisarviointi voi olla osana lähes mitä tahansa arviointimenetelmää. Siinä opiskelijat arvioivat toisten opiskelijoiden tuotoksia tai toimintaa.

Arviointi: Arviointia voi tukea antamalla opiskelijoille arviointiohjeen. Ohjeessa voi kuvata mihin asioihin opiskelijoiden erityisesti tulisi kiinnittää huomiota. Arviointia varten voi tehdä myös valmiin arviointipohjan, joka sisältää määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä. Arviointiin voi liittää arvostelun, jolloin opiskelijat antavat toisilleen arvosanoja ja perustelevat ne.

Vahvuudet: Vertaisarviointi vapauttaa opettajan resursseja. Se kehittää opiskelijoiden taitoa arvioida omaa työskentelyään. Vertaiset voivat antaa palautetta samalta tasolta toisilleen jolloin huomion kohteeksi nousee asioita, joita opettaja ei olisi nähnyt. Vertaispalautteen voi helposti yhdistää opettajan tekemään arviointiin. Vertaispalaute voi kannustaa tekemään työnsä paremmin kun tietää, että toiset tulevat arvioimaan sitä.

Haasteet: Palautteen antaminen on taito, jonka kehittymistä pitää tukea. Opiskelijat eivät välttämättä osaa arvioida hyvin, mutta opettaja voi ottaa tämän yhdeksi oppimistavoitteeksi kurssilla ja tukea sen saavuttamista. Isoissa ryhmissä vertaispalautteen organisoinnista voi tulla haaste (kuka arvioi ketä).

2.8 Itsearviointi

Kuvaus: Opiskelija tai ryhmä arvioi itse omaa työtään tai toimintaansa.

Arviointi: Arviointia voi tukea antamalla opiskelijoille arviointiohjeen. Ohjeessa voi kuvata mihin asioihin opiskelijoiden erityisesti tulisi kiinnittää huomiota. Arviointia varten voi tehdä myös valmiin arviointipohjan, joka sisältää määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä. Arviointiin voi liittää arvostelun, jolloin opiskelijat antavat itselleen arvosanoja ja perustelevat ne. Arviointi voi olla formatiivista (kurssin aikana) jolloin sen kautta voidaan kehittää omaa työtään.

Vahvuudet: Kehittää opiskelijoiden kykyä arvioida omaa toimintaansa. Voi toimia helposti osana vertaisarviointia ja opettajan tekemää arviointia. Itsearvioiden pohjalta opettaja voi saada tarkemman kuvan opiskelijoiden panoksesta kurssilla.

Haasteet: Itsearviointi voi vaatia perehdyttämistä ja arviointipohjan tekemistä. Eri ihmiset arvioivat omaa työtään eri kriteereillä joten arvioiden vertaaminen on vaikeaa. Jos arvioinnin jättää kurssin loppuun ei opiskelija voi sen pohjalta korjata virheitään tai kehittää työtään.

2.9 Opiskelija opettaa

Kuvaus: Opiskelijat järjestävät tilanteen, jossa opettavat toisiaan. Toiminta voi olla opettajan seuraamaa, ohjaamaa tai täysin omaehtoista. Opetusta voi antaa yksilö, parit tai ryhmät.

Arviointi: Arvioinnissa voi keskittyä osaamistason lisäksi siihen miten hyvin opiskelijat osaavat selittää ja perustella opetettavia asioita. Arvioinnin kautta voi myös kehittää osallistujien esiintymistaitoja.

Vahvuudet: Opiskelijat oppivat opetus- ja esitystaitoja. Joutuessaan opettamaan toisille pitää opiskelijoiden ensin selvittää asiat itselleen. Opettaja voi siirtyä perinteisestä opettajan roolista tarkkailijaksi ja ohjaajaksi.

Haasteet: Opiskelijat eivät välttämättä osaa opettaa. Opettaminen voi olla ahdistava tilanne joillekin opiskelijoille. Opettaminen ei aina onnistu ja opiskelijat voivat mennä lukkoon joidenkin asioiden kanssa, tällöin opettaja voi tukea. Opettajan voi olla vaikea luopua omasta roolistaan, jolloin hän alkaa opettaa opiskelijoiden sijasta.

2.10 Harjoitustyö

Kuvaus: Opiskelijat tekevät jonkin harjoitustyön. Se voi olla tekemistä, lukemista, tiedon hakemista, suunnittelua tai jotakin muuta. Työ voidaan tehdä yksin tai ryhmissä. Työhön voi liittyä erilaisia vaiheita ja ohjausta tai se voidaan tehdä täysin itsenäisesti.

Arviointi: Harjoitustöistä voi arvioida tuotoksen laadun lisäksi esimerkiksi opiskelijan suunnittelua, ajankäyttöä, kirjoitustaitoja tai tiedon hankintaa. Arvioinnissa voi hyödyntää vertaisryhmiä.

Vahvuudet: Harjoitustyö vaatii useimmiten omaehtoista tiedon hankintaa ja jäsentämistä. Harjoitustyöt ovat tekemällä oppimista ja niissä opiskelija pystyy itsenäisesti kehittämään taitojaan.

Haasteet: Opiskelijat eivät aina sitoudu itsenäiseen työskentelyyn. Työhön innostaminen on tärkeää. Tähän voi vaikuttaa antamalla opiskelijoille mahdollisuuksia vaikuttaa harjoitustöiden aiheisiin. Jos harjoitustyö on haasteellinen pitää opiskelijoita tukea ja ohjata sen tekemisessä. Tämä vaatii resursseja opettajalta.

2.11 Mind map eli miellekartta

Kuvaus: Miellekarttoja voi hyödyntää osana muita arviointimenetelmiä. Miellekartta on opiskelijan tekemä puumainen graafinen esitys jostakin asiasta. Miellekartta tekijänsä kaltainen eikä sen tarkoituksena ole avautua muille. Miellekarttaan ei kirjoiteta kaikkea yksityiskohtaisesti vaan siihen poimitaan avainsanoja. Miellekarttojen tekeminen on nopeampaa kuin tavallisten muistiinpanojen, koska niihin ei pyritä kirjoittamaan kaikkea. Miellekartat toimivat mieleen palauttamisen tukena. Niistä voi myös arvioida kykyä hahmottaa tiettyä asiakokonaisuutta.

Arviointi: Miellekartan arvioinnissa kannattaa kiinnittää huomiota siihen miten monipuolisesti ja rikkaasti jokin asia on niissä esitetty. Arvioinnissa tärkeää ei ole vain mitä miellekartassa on vaan myös mitä siitä puuttuu. Arviointi vaatii opettajalta hyvää osaamista miellekarttojen tekemisessä. Eri tekijöiden miellekarttoja voi olla vaikea verrata keskenään. Miellekarttojen avulla voi arvioida opiskelijoiden kykyä jäsentää joitakin asiakokonaisuuksia. Miellekarttoja voidaan myös arvostella, mutta tällöin voi olla hyvä liittää karttaan opiskelijan omia selityksiä ja perusteluja kartalleen.

Vahvuudet: Miellekarttoja voi hyödyntää myös muualla kuin opetuksessa. Miellekartoilla voi antaa nopeasti kuvan jostakin aihealueesta. Miellekarttoja voi yhdistää erilaisiin tenttimuotoihin tai muihin arviointimenetelmiin.

Haasteet: Miellekartat ovat usein henkilökohtaisia ja niitä on vaikea muiden ymmärtää ja hyödyntää. Miellekarttojen tekemistä pitää harjoitella.

2.12 Demotilaisuus

Kuvaus: Demotilaisuudessa opiskelijat esittelevät jotakin harjoitustyössä tai projektissa tekemäänsä asiaa tai systeemiä. Tilaisuudessa voidaan keskustella ja esittää kysymyksiä tekijöille. Esitys voi olla muodoltaan lähes mitä tahansa; video, kalvosarja, suullinen esitys, piirustus, posterit jne.

Arviointi: Demotilaisuudessa voi hyödyntää itsearviointia ja vertaisarviointia. Työn laadun lisäksi voi arvioida yksilön tai ryhmän kykyä demota tekemisiään muille. Demotilaisuuden voi yhdistää johonkin muuhun arviointimenetelmään (esimerkiksi projektin tai harjoitustyön kirjallinen arviointi). Demotilaisuuteen voi valmistaa opiskelijoita valikoimalla opiskelijoista opponenteja tai esityksen ja työn arvioijia. Yleisö voi valmistautua demotilaisuuteen tutustumalla töihin jo etukäteen. Arvioinnin voi tehdä jo demotilanteen aikana suullisesti ja kirjallisesti tai sen jälkeen. Arvioinnin voi purkaa demotilaisuuden jälkeen esimerkiksi keskustelulla.

Vahvuudet: Demotilaisuus voi toimia opiskelijoita motivoivana tekijänä. Demotilaisuus voi toimia jonkin projektin huipentumana ja siihen voi liittää juhlallisia elementtejä tai kilpailun.

Haasteet: Demoja tehdessä olisi tärkeää muistaa, että tavoitteena on oppiminen. Demoissa huomio voi kiinnittyä oppimisen kannalta toissijaisiin asioihin. Tähän voi vaikuttaa ohjeistamalla ja selkeyttämällä demon merkitystä ja tavoitteita. Jos demoja vain seurataan ja esitetään jää silloin pois kriittinen arviointi ja mahdollisuus oppia tekemästään ratkaisuksista. Tätä voi korjata käymällä kehittävää arviointikeskustelua demojen yhteydessä.

2.13 Vuorovaikutteiset tilaisuudet

Kuvaus: Keskusteluja arvioitsijoiden ja kohteiden kesken. Tilaisuuksissa voidaan hakea perusteluja tehdyille ratkaisuille, arvioida yhdessä työn vahvuuksia ja miettiä miten työstä voisi tehdä vielä paremman. Keskustelujen kautta voidaan purkaa tekijöitä, joita on vaikea saada esille kirjallisten tms. raporttien avulla. Keskusteluja voidaan käydään kahden kesken tai ryhmässä.

Arviointi: Vuorovaikutuksen kautta on helppo kehittää opiskelijoiden toimintaa jo kurssin aikana. Kysymysten avulla voi saada opiskelijat kehittämään ja pohtimaan asioita, joita he eivät muuten olisi miettineet. Vuorovaikutuksen kautta voi selvittää ongelmia ja hankalia asioita ja puuttua niihin opetuksessa ja ohjauksessa. Vuorovaikutteisuus tuo opiskelijoiden ajatusmaailmaa näkyvämmäksi opettajalle. Jos vuorovaikutteisia tilanteita haluaa hyödyntää arvostelussa ks. suullinen tentti tässä dokumentissa.

Vahvuudet: Arvioitsijat voivat esittää tarkentavia kysymyksiä ja pyytää perusteluja valinnoille. Arvioinnin kautta voi saada näkyville työtä tai toimintaa ohjanneita tiedostamattomia valintoja.

Haasteet: Vuorovaikutteinen arviointi vaatii molemmilta osapuolilta kykyä kuunnella toisiaan. Tilanteesta pitäisi saada kehittävä ja kannustava puolustelevan ja rankaisevan sijaan. Tämä vaatii osallistujilta hyviä vuorovaikutustaitoja.

2.14 Tentit

Tentin arvioinnissa tärkeää on antaa opiskelijoille sellaisia tehtäviä ja kysymyksiä, joiden tekemistä he ovat jo kurssin kuluessa harjoitelleet. Jos kurssilla ei ole sovellettu saatua tietoa on epäreilua pitää soveltava tentti ja arvostella sitä. Pitäisi opettaa sitä mitä testataan. Tentin arvo on perinteisesti nähty arvostelun välineenä, mutta tentit ovat myös hyviä oppimistilanteita. Oppimistilannetta ei kuitenkaan täysimääräisesti hyödynnetä jos tentti on kurssin lopettava tilaisuus ja opiskelijalle ei synny mitään tarvetta korjata vääriä käsityksiään tai paikata tiedollisia aukkojaan. Perinteinen tentti edistää oppimisenäkemyksenä käsitystä tiedon suljetusta luonteesta; on olemassa tietyt asiat minkä oppiminen on opiskelijan tehtävä. Silti tenttiin voi liittää myös soveltavaa näkemystä tiedosta ja tiedon hankkimista. Tämä useimmiten vaatii materiaalien ja tiedon haun yhdistämistä tenttikysymyksiin. Tällöin suljetussa ajassa ja paikassa tehtävä tentti ei välttämättä toimi parhaiten.

Kehitettävä tentti

Kuvaus: Missä tahansa muodossa tehtävä tentti, johon palataan. Opiskelija saa palautetta tehtävistään ja joutuu kehittämään niitä eteenpäin. Opettaja voi myös esittää uusia tarkentavia kysymyksiä, joihin haluaa opiskelijan etsivän vastauksia. Kehittävän tentin voi liittää melkein mihin tahansa arviointimenetelmään, koska kyseessä on vain saman menetelmän toistaminen ja palautteen antaminen välissä.

Arviointi: Arvioinnissa pitää huomioida vastausten laadun lisäksi opiskelijan kyky hakea tietoa ja kehittää omaa osaamistaan. Jos tenttiä halutaan arvostella voidaan yhdeksi kriteeriksi ottaa kyky kehittää ja laajentaa omaa ajatteluaan. Tällöin tehtävien on hyvä olla sellaisia mihin ei ole yhtä lopullista ja oikeaa ratkaisua. Arvosteltaessa on tärkeää tiedottaa opiskelijalle mistä hyvän arvosanan saa.

Vahvuudet: Opettaa opiskelijalle tiedollista käsitystä, jossa on mahdollista korjata omaa ajatteluaan ja kehittää sitä eteenpäin. Toimii siis hyvänä oppimisen välineenä. Antaa mahdollisuuden hitaammin kypsyville opiskelijoille kehittää itseään. Voi toimia hyvin yksilöllisen etenemisen mahdollistavana välineenä. Kehittävä tentti voi olla äärimmäisen reilu kokemus opiskelijoille, jotka ovat tottuneet siihen, että omia virheitään ei voi korjata.

Haasteet: Hyvien tehtävien tekeminen on haastavaa. Kehittävä tentti vaatii opettajalta aikaa palautteen antamiseen ja lisäkysymysten kehittämiseen. Arvostellessa voi olla vaikeaa verrata eri tavoin edistyneiden saavutuksia. Jos opettaja haluaa saada arvosanajakauaman Gaussin käyrälle on se tässä tenttimuodossa hankalaa, koska kehittävä tentti pyrkii nostamaan kaikki opiskelijat tietyn rajan ylitse.

Suullinen tentti

Kuvaus: Suullisessa tentissä opettaja kysyy opiskelijoilta kysymyksiä, joihin he suullisesti vastaavat. Suullisessa tentissä opettaja voi valikoida niitä asioita, joista haluaa vastauksen. Opiskelija ei pääse välttämättä kiertämään asioita, joita ei osaa. Suullisen tentin voi arvostella tai jättää arvostelematta. Suullinen tentti on useimmiten ryhmässä käytävä ja kestää tunnin – muutaman tunnin.

Arviointi: Yksilön osaamisen arviointi helpottuu, koska opettaja voi esittää tarkentavia kysymyksiä opiskelijoille. Opiskelijoiden vertaaminen keskenään muodostuu hyvin vaikeaksi, koska kaikille tulee erilaiset kysymykset. Suullisen tentin arvostelu vaatii usein useamman kurssilaisen suoritusta ennen kuin arvostelukriteerijä pääsee luomaan. Haastavaa on muistaa miten kukakin vastasi jos ei tee hyviä muistiinpanoja.

Vahvuudet: Jos suullisesta tentistä poistaa arvostelun voi siitä tehdä hyvän oppimistilanteen. Suullisesti voi tehokkaammin testata tarkentavilla kysymyksillä mitä opiskelijat ymmärtävät. **Haasteet:** Suullinen tentti voi ahdistaa osaa opiskelijoista. Suullisen tentin puolueettomuus on vaikea toteuttaa. Rajallinen aika asettaa haasteita kysymysten jakamiselle. Saman kysymyksen voi esittää vain yhdellä opiskelijalla kun muissa arviointimalleissa voivat kaikki vastata samaan kysymykseen. Arvosteltava suullinen tentti on jännittävä ja ahdistava tilanne eli siitä oppiminen on hankalaa.

Esitentti

Kuvaus: Ennen opetustilannetta järjestettävä tentti. Siinä voidaan vaatia valmistautumista tai toteuttaa se esitietoja kartoittavana. Esitentti voi toimia kurssille karsivana ja se voidaan arvostella tai jättää arvostelematta.

Arviointi: Esitentti voi olla muodoltaan mitä tahansa (suullinen, kotitentti, dialogitentti jne. ks. muut tentin kuvaukset).

Vahvuudet: Vahvuudet riippuvat valitusta tenttimuodosta. Esitentillä on mahdollista käynnistää opiskelijoiden ajattelukoneisto ja se vaatii heitä orientoitumaan aiheeseen ennen opetuksen alkua. Arvosteltava esitentti voi tasoittaa työmäärää kurssin kuluessa kun osa siitä suoritetaan jo ennen opetuksen alkamista. Kurssi pääsee nopeammin käyntiin ja opetuksessa voidaan paremmin keskittyä vaikeiden kohtien oppimiseen.

Haasteet: Riippuvat valitusta tenttimuodosta. Arvostelun puuttuminen tai vähäinen merkitys esitentissä voi vähentää opiskelijoiden panosta siihen.

Kotitentti

Kuvaus: Kotona tehtävä tentti. Tentille voidaan antaa jokin hyvin rajattu aikaväli (esim. pari tuntia) tai pitempi aika (muutamia päiviä). Tentissä voi hyödyntää erilaisia tietolähteitä ja tehdä sitä omaan tahtiin. Muistuttaa läheisesti kirjoitustehtävää tai harjoitustehtävää. Kotitenttin voi arvostella tai jättää arvostelematta.

Arviointi: Tentin arvioinnissa kannattaa vastausten laadun lisäksi kiinnittää huomiota erilaisten lähteiden käytön laatuun. Arvioinnin pohjaksi voidaan opiskelijalle antaa tehtäviä, jotka vaativat lisätiedon hakemista ja soveltamista.

Vahvuudet: Kotitentissä opiskelijan ei tarvitse opetella ulkoa kaikkia asioita vaan kirjoja voi käyttää muistin tukena. Tenttitilanne on todellisempi ja voi ohjata opiskelijaa syväoppimiseen (vrt. pintaoppiminen).

Haasteet: Kotitenttiin valmistautuminen voi olla haastavaa, jos opiskelija ei tiedä mihin pitäisi keskittyä. Vaatii opettajalta oppimistavoitteiden hyvää tiedottamista opiskelijoille. Jos tavoitteita ei ole tiedossa voi valmistautuminen jäädä tekemättä ja tentistä yrittää suoriutua kun saa sen eteensä.

Perinteinen tentti

Kuvaus: Tentti tehdään valvotussa tilassa ja suljetussa ajassa. Tentissä ei saa olla mitään tietolähteitä mukana vaan yleensä lähes kaikki on muistettava ulkoa. Tentin arvostelu määrää koko kurssin arvosanan. Tentin arvostelukriteereitä ei ole kerrottu ennen tenttiä. Tentistä ei saa palautetta eikä sen pohjalta kehitetä omaa osaamista.

Arviointi: Tehtävien arviointi tapahtuu vastauksia arvioimalla. Arvioinnin ainoa tehtävä on arvostelu, joka tehdään yleensä kvantitatiivisesti.

Vahvuudet: Perustuu yliopiston normeihin. Helppo toteuttaa nykyisen hallinnon puitteissa. Tentin laatiminen ei vaadi paljon aikaa opettajalta. Tentin tarkastamisessa on helppo vertailla yksilöiden vastauksia. Tenttikysymyksistä voidaan tehdään suljettuja (on vain yksi oikea vastaus) jolloin objektiivinen arvostelu on mahdollista.

Haasteet: Tutkitusti kannustaa opiskelijoita pintaoppimiseen eli asioiden ulkoa opetteluun. Antaa näennäisen kuvan osaamisesta, joka kuitenkin perustuu tietojen kopiointiin kirjoista oman muistin kautta paperille. Ahdistaa monia opiskelijoita. Tentin reuttaminen voi turhauttaa jos ei selviä mikä tentissä meni pieleen.

Kirjadialogitentti

Kuvaus: Opiskelija kirjoittaa esseen tai raportin haluttujen teosten pohjalta. Teosten käytön pitää näkyä esseessä omana pohdintana ja lähdeviitteiden käyttönä. Kun essee on valmis niin opiskelija palauttaa sen opettajalle. Opettaja tutustuu esseeseen ja käy opiskelijan kanssa opetuskeskustelun. Keskustelussa voidaan käydä läpi hankalia kohtia ja sen tavoitteena on opiskelijan ajattelun kehittäminen. Jos tenttiä halutaan arvostella niin opettajan pitää tiedottaa arvostelukriteerit opiskelijalle ennen esseen kirjoittamista.

Arviointi: Arvioinnissa voi kannustaa myös tuomaan esille epäselväksi jääneitä asioita ja hakemaan lisätietoa aihepiireistä. Arvostellessa voidaan arvosana neuvotella yhdessä opiskelijan kanssa keskustelun lopuksi ja myös perustella työn vahvuudet ja heikkoudet.

Vahvuudet: Mahdollistaa opiskelijan omatoimisen tiedon jäsentämisen. Antaa opiskelijalle omaa aikaa valmistella työ. Voi kannustaa tiedon ja tietolähteiden hyödyntämiseen tiedon toistamisen sijaan.

Haasteet: Tehtävänanto opiskelijoille on haastavaa

Portfoliotentti

Kuvaus: Opiskelija tuo tekemänsä portfolion (kehittämiskansio) opettajan arvioitavaksi. Ks. tässä dokumentissa oleva kuvaus portfoliosta.

Arviointi: Opettaja voi arvioida portfoliota sen tekemisen aikana tai kun portfolio on valmis. Arvioinnin tavoitteena voi olla palautteen antaminen ja kehittäminen tai arvostelu.

Vahvuudet: Ks. portfolio

Haasteet: Ks. portfolio

Oppimispäiväkirjatentti

Kuvaus: Tehdään kurssilla oppimispäiväkirja ja palautetaan se opettajalle arvioitavaksi. Ks. tässä dokumentissa oleva kuvaus oppimispäiväkirjasta.

Arviointi: Opettaja voi järjestää arvioinnin yhteydessä yhteisen opetustuokion, henkilökohtaisen palautetilaisuuden tai antaa kirjallista palautetta.

Vahvuudet: Oppimispäiväkirjan merkitys kurssilla voi kasvaa kun sitä arvioidaan. Oppimispäiväkirjasta voi myös antaa arvosanan. Parhaimmillaan oppimispäiväkirjatentin jälkeen voitaisiin vielä palata vaikeisiin asioihin kurssilla eli ohjata omaa opetusta luettujen päiväkirjojen pohjalta. Ks. oppimispäiväkirja.

Haasteet: Jos opettaja lukee oppimispäiväkirjat vain kurssin lopussa, ei hän voi mukauttaa opetustaan opiskelijoiden haasteisiin.

Verkkotentti

Kuvaus: Tentti, joka järjestetään verkon välityksellä. Ks. kotitentti tässä dokumentissa. Mahdollistaa eri paikkakunnilla asuvien opiskelijoiden samanaikaisen tenttitilaisuuden.

Vahvuudet: Eri puolilla asuvat voivat tehdä yhteisellä ajalla saman tentin.

Haasteet: Jos tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että niihin on löydettävissä vastaus jostakin testataan enemmän tiedon haun taitoja kuin omaa tiedon jäsentämistä. Haasteeksi nousee annetaanko opiskelijoiden käyttää tukihenkilöiden apua tentin tekemisessä. Mistään ei voi taata kuka tentin on aidosti tehnyt. Tosin sama haaste on kaikessa ei valvotussa tilassa tehdyissä tenteissä tai töissä.

Aineistotentti

Kuvaus: Opiskelijaa saa ottaa tenttitilanteeseen mukaan haluamiaan materiaaleja ja hyödyntää niitä tentissä. Aineisto voidaan myös antaa tenttitilaisuudessa.

Arviointi: Voi kohdistua vastausten laadun lisäksi niiden laajuuteen ja opiskelijan kykyyn käyttää aineistoa.

Vahvuudet: Vähentää ulkoa opettelun merkitystä tentissä. Voi johtaa pintaopiskelua syvemmälle kun opiskelijan ei tarvitse yrittää painaa kaikkea mieleensä.

Haasteet: Saattaa vähentää opiskelijoiden valmistautumista (opiskelua) tenttiin. Jos materiaalia on paljon vaatii opettajalta oppimistavoitteiden määrittelyä jo kurssin alussa, jotta opiskelijat tietävät mihin heidän pitää keskittyä. Aineistotentissä on vaarana, että opettaja vaatii tentissä jotakin sellaista mitä ei ole kurssin kuluessa harjoiteltu. Tentin pitäisi aina testata jotakin mitä kurssilla on harjoiteltu. Opiskelijan pitäisi tietää tenttiin tullessaan mitä osaamista häneltä vaaditaan.

Pikaraportit

Kuvaus: Pikaraportteja voi tehdä jonkin työvaiheen päätyttyä (luennon tai harjoitustyön lopussa). Niissä opiskelijaa kuvaa tekemänsä ja syntyneitä kysymyksiä ja ongelmia. Niissä voidaan myös kirjata työn tekemiseen liittyviä menettelyvaihteita.

Arviointi: Pikaraportteista voi antaa palautetta tekijöille suullisesti tai kirjallisesti. Raportteja voi hyödyntää ohjeistuksen kehittämisessä tai niiden pohjalta voi tuoda uusia sisältöjä kurssille tai kerrata vaikeita asioita. Niistä voi myös tehdä oppimateriaalia seuraaville vuosikursseille. Raportteja voi myös arvostella.

Vahvuudet: Pakottaa opiskelijat pohtimaan tekemänsä ja purkamaan ongelmakohtia. Tuo opettajan näkyville opiskelijoiden toimintaa ja ajatusmaailmaa.

Haasteet: Pikaraporttien käyttö kehittävänä on haastavaa. Se vaatii opettajalta kykyä sopeuttaa opetustaan kohderyhmälle.

Posteritentti

Kuvaus: Opiskelijat valmistavat jostakin aiheesta, ongelmasta tai projektista posteriesityksen. Esityksistä voidaan koota yhteinen tilaisuus, jossa kaikki työt esitellään. Posterit voidaan tehdä ryhmissä tai yksin.

Arviointi: Arvioinnissa voidaan keskittyä työn laadun lisäksi ryhmän tai yksilön esitykseen. Arviointiin voi liittää vertaispalautetta. Posterin arviointikriteerit on hyvä tehdä selviksi ennen työn aloittamista.

Vahvuudet: Posterit voi olla opettajalle nopea tapa saada kuvaus tehdyistä harjoitustöistä tai projekteista. Posterien vertaamisen ja arvostelu voi helpottaa kun tekijöillä on mahdollisuus myös suullisesti purkaa omaa työtään. Posteriesityksen arviointi ja arvostelu voi toimia esitystaitoja tukevana harjoitteena. Vertaisarviointi voi pakottaa opiskelijat analysoimaan ja vertailemaan omaa työtään suhteessa muihin. Posterien työstämisen voisi tehdä myös jaetussa tilassa, jolloin opiskelijat näkisivät miten muiden ryhmien työt etenevät ja myös opettaja voisi antaa ohjausta työn aikana eikä vain sen jälkeen.

Haasteet: Posterin arviointi tulee kun työ on jo tehty. Arvioinnista on vaikea tehdä kehittävää kun työ on jo valmis. Tähän pääsee jos postereilla esitetään työsuunnitelma eikä vain valmista työtä.

Ideakortit

Kuvaus: Ks. Arviointiaavan sanomat (lähteet)

Tulevaisuusverstas

Kuvaus: Ks. Arviointiaavan sanomat (lähteet)

Tutkimusprojektit

Kuvaus: Opiskelijat tutkivat aitoja ongelmia tai osallistuvat käynnissä oleviin tutkimusprojekteihin.

Arviointi: Arviointi voi kohdistua tutkimussuunnitelmaan, tutkimuksen aikaiseen toimintaan tai tutkimuksen lopputuotoksiin. Arviointikäytäntönä voi olla lähes mikä tahansa tässä dokumentissa kuvattu.

Arvostelukäytäntö voidaan myös luoda hyvin monella eri tapaa. Tärkeää olisi huomioida, että opiskelijoita ei palkita vain näyttävästä tuloksesta vaan myös oman tutkimustoiminnan kehittämisestä ja läpi käydyn prosessin luonteesta. Tällöin esimerkiksi väärin valintojen havaitsemisesta ja ryhmätoiminnan hyödyntämisestä pitäisi palkita. Arviointiin soveltuu parhaiten jokin prosessin luonteen esiin tuova menetelmä (esimerkiksi. oppimispäiväkirja).

Vahvuudet: Opiskelijat pääsevät aitojen ja haastavien ongelmien pariin. Oppiminen tapahtuu jonkin toiminnan yhteydessä. Opiskelijat pääsevät ja joutuvat hakemaan ja jäsentämään itse tietoa. Arviointi kannustaa parhaimmillaan syväoppimiseen.

Haasteet: Tutkimusprojektien arvioinnissa olisi tärkeää huomioida myös toiminnan laatu ja luonne lopputuotoksen lisäksi. Jos tavoitteena on kehittää kykyjä tutkia ei pitäisi arvioida ja kehittää pelkkää lopputuotosta. Tutkimusprojektien arviointi on haastavaa ja hyvien tutkimusongelmien löytäminen vaikeaa.

Draamatentti

Kuvaus: Tenttitilaisuudessa opiskelijat esittävät yksin tai yhdessä draaman muodossa jonkin etukäteen annetun ilmiön tai suunnittelevat sen tenttitilanteessa. Tilaisuus voi olla kaikille yhteinen jolloin draamalla on myös yleisönä muut opiskelijat. Tällöin on mahdollista hyödyntää myös vertaispalautetta. Esimerkkeinä draamatilanteista voisivat olla: esimiehen ja alaisen välisten kriisien ratkaisu, asiantuntijan ja asiakkaan välisen kommunikaatio-ongelmat, potilas-lääkäri suhde lääketieteessä jne.

Arviointi: Arviointi on vaativaa ja yhteisten arviointikriteerien laatiminen hankalaa. Arviointi helpottuu jos tekee sen suullisesti eikä yhdistä siihen arvostelua vaan pyrkii kehittämään opiskelijoiden ymmärrystä asioista.

Vahvuudet: Opiskelijat opettavat myös toisiaan draaman kautta jos draamalla on yleisö.

Haasteet: Vaatii rohkeutta vetäjältä. Vaatii opiskelijoiden perehdyttämistä draaman rakenteisiin ja sen harjoittelua ennen tenttiä. Yhdistyy luonnollisesti draamapedagogiikkaan.

PBL-tentti

Kuvaus: Opiskelijoille annetaan jokin alku ongelmalle (trigger). Se voi olla jokin lehtileike, provosoiva ongelma, skenaarior tai tapaus. Opiskelijat ryhtyvät ratkaisemaan ongelmaa yhdessä keskustelemalla. Tenttiin voidaan yhdistää yksilöllinen vaihe, jossa kaikki laativat oman vastauksensa tilanteeseen tai voidaan arvioida koko ryhmän toimintaa. Ryhmä ja yksilötyö voidaan tehdä myös päinvastaisessa järjestyksessä: ensin opiskelija itse ratkaisee annettua ongelmaa ja sitten siitä keskustellaan ryhmässä.

Arviointi: Arviointi voi kohdistua yksilön tuotoksiin tai ryhmän toimintaan. Jos halutaan arvostella pitää kriteerit tehdä selviksi osallistujille. Koko ryhmän arvostelu voi olla hyödyllistä koska se ehkä synnyttää parempaa keskustelua. Siihen yhdistetty yksilötyö taas voi testata osallistujien kykyä kiteyttää käytyjä keskusteluja.

Vahvuudet: Avoin tilanne simuloi todellista ongelmaratkaisua työelämässä. Voi yhdistää ryhmä- ja yksilöarvioinnin.

Haasteet: Jos tilannetta haluaa arvostella voi olla vaikea luoda kriteerejä arvostelulle kun toiminta ei ole luonteeltaan suljetun ongelman ratkaisemista. Vaatii luovuutta opettajalta. Hyvän triggerin löytäminen on haastavaa.

Luentodialogitentti

Kuvaus: Luentodialogitentissä opiskelija kysyy opettajalta. Tenttiin valmistaudutaan tekemällä jokin pohjatyö. Tämän tulisi sisältää jonkin kyseenalaistamisen, kritiikin tai pohtivan kysymyksen. Tenttitilaisuudessa työ palautetaan opettajalle. Opiskelijat esittävät vuorollaan työnsä ja siitä nousseen ongelman tai kysymyksen. Tämän jälkeen muut opiskelijat ja opettaja kommentoivat.

Arviointi: Arvioinnissa on hyvä keskittyä opiskelijoiden esittämiin kysymyksiin ja ongelmiin. Jos tenttiä haluaa arvostella voi sen tehdä yhdessä opiskelijoiden kanssa ja tuoda esille arvostelukriteerit. Arvostelu voi olla yksilöllistä tai koko ryhmää koskevaa. Koko ryhmää arvostellessa voidaan vaikuttaa myös tilanteessa käytävän keskustelun laatuun jos sen halutaan vaikuttavan arvosteluun.

Vahvuudet: Arviointitilaisuuksista tehdään oppimistilaisuuksia. Opiskelijoiden omien kysymysten ja kritiikin tuominen keskustelun pohjaksi voi toimia oppimista edistävänä.

Haasteet: Arviointitilaisuuksien järjestäminen vie aikaa. Ajan voi kuitenkin ottaa pois muusta lähiopetuksesta. Tällöin arviointi ei tarvitsekaan nähdä opetuksen ulkoisena asiana vaan osana kurssin toimintaa. Yksilöarviointi lyhyiden esitysten pohjalta voi olla haastavaa. Ryhmäarviointi voi olla toimivampaa, mutta siinä on omat haasteensa.

Monivalintatentit

Kuvaus: Tenttimuoto voi olla mikä tahansa, mutta tehtävä ovat luonteeltaan monivalintakysymyksiä.

Arviointi: Monivalintatentin voi arvioida opettaja tai se voidaan purkaa vertaisarviointina. Erityisesti monivalintojen helppo tarkastettavuus mahdollistaa tämän. Purku voidaan tehdä pienryhmissä ja sitä voidaan käyttää oppimisen välineenä.

Vahvuudet: Tentin tarkastaminen vaivatonta ja useimmiten yksiselitteistä. Vertaistarkastaminen helppo toteuttaa.

Haasteet: Hyvän monivalintatentin tekeminen haastavaa. On vaikeaa tehdä monivalintatentti joka vaatii syvällistä ajattelua ja analyysiä. Monivalintatehtäviä voi ratkaista myös sulkemalla pois mahdottomia vaihtoehtoja. Haasteena on oppimisen arviointi monivalintakysymysten perusteella. Mistään ei näe millä perusteella kukakin on valinnut oman valintansa. Tämän voi korjata kun liittyy monivalintakysymyksiin perustelut omille valinnoille.

3 Lähteet

Arviointiaavan sanomat. Verkossa: http://tievie oulu.fi/arviointiaavan_sanomat/. Luettu 1.10.2004.

Vaihtoehtoisia tenttikäytäntöjä — Ohjeita ja ideoita yliopistotenttien kehittämiseen, Asko Karjalainen ja Tiina Kempainen. Korkeakoulupedagogiikan perusmateriaali.